

Tejút Buddhista Pedagógiai Központ

A Tan Kapuja Buddhista Egyház erkölcsstan oktatásának alapelvei és gyakorlata

Általános célok

A buddhista pedagógia sok ponton illeszthető a nyugati pedagógia célkitűzéseihez és számos területen gazdagíthatja is azt, kiegészítheti az oktatási-nevelési folyamat eredményeit azzal, amit fontosnak tart a buddhizmus. Ilyen az, hogy a gyerekek helyesen felmérjék azt az összefüggésrendszert, amelyben élnek, s a bennük rejlő lehetőségek, velük született tehetségek egészét képességekké fejlesszék.

Ennek érdekében szükséges az, hogy kialakítsunk egy olyan nevelési, erkölcsoktatási elméletet és gyakorlatot, amely lehetővé teszi, hogy a gyermekekben élők maradjanak bizonyos velük született képességek, illetve megkapják a támaszt a bennük rejlő lehetőségek kibontakoztatásához.

A buddhizmus szellemében fontosnak tartjuk, hogy a nyitottság, a megismerésvágy, a kíváncsiság, a tudni akarás, a fejlett kifejezésbeli gazdagság, mely nemcsak szóbeli, sőt leginkább nem az, az eredeti látásmód, a könnyedség, a játékoság és a közvetlenség értékeit is fenn tudjuk tartani, meg tudjuk erősíteni a gyerekekben. Emellett fejlesztésre szorulónak tartjuk a következőket: a felelősségtudat, az önrendelkezés, az önuralom, a fegyelmezettség, az összpontosító képesség, az együttérzés, a készen kapott tudás visszaadása helyett képességek kibontakoztatása, az életközeli tanulással elnyert tudás ötletgazdag és megoldásközpontú alkalmazása, az erkölcsös és önfejlesztő magatartás- és tevékenységformák.

Ezzel a buddhista pedagógia szerves része tud lenni a nyugati pedagógiának. Nem a keleti oktatási-nevelési módszereket kívánjuk adaptálni, hanem a keletiből és a nyugatiból a legjobb elemeket ötvözni egy olyan folyamatban, amely igyekszik megtalálni a középutat és egyensúlyt a nyugati és a keleti világ, kultúra eszményei és értékei között. Nem az a cél, hogy a mai világban a nyugati életstílustól eltávolodott emberek képződjenek, hanem olyanok, akik többletképességgel és az

összefüggésekbe mélyebben hatoló látásmóddal felvértezve képesek helytállni környezetükben, fáradhatatlanul, kitartóan, eltökélten és hatékonyan munkálkodva önmaguk s a világ jobbításán.

Ezt a holisztikus összefüggésekre építő megközelítést tehát három elvben ragadhatjuk meg. Egyfelől szeretnénk nagyobb figyelmet fordítani a keleti kultúrák megismertetésére, hiszen ez a mai, gyorsan változó világunkban meghatározó igény lehet. Ugyanakkor fontosnak tartjuk, hogy szervesen illeszkedjenek az ismeretek az iskolában tanított egyéb tantárgyak világába is. A buddhista szemléletet továbbá nem csak a nyugati kultúrához kívánjuk igazítani, hanem azon belül a magyar néphagyományhoz is, valamint kapcsolatot igyekszünk találni a hazai – keresztény és egyéb - vallások világához, szimbólumaihoz, tanításaihoz is, mivel a buddhizmus mindig odafigyelt a helyi kultúrákra és épített azokra.

Ennek érdekében zajlanak az egyházunk és közösségei szervezésében olyan erkölcsstan oktatások, gyerekfoglalkozások és táborok, ahol a résztvevők megismerkedhetnek a buddhista szellemiséggel, tanításokkal, erkölcsi alapállással.

Iskolai erkölcsstan (hittan) oktatások

Az egyház rendszeresen tartott foglalkozásain a következő programok tartoztak az erkölcsstan oktatási tevékenységbe:

- a Buddha életének megismerése
- beszélgetés a buddhizmus erkölcsi szabályairól és egyéb, a gyerekek életében vonatkozással bíró buddhista tanításokról
- a meditáció alapjainak (érzékelésfigyelést, testfigyelést, testtudatosságot, összpontosítóképességet, feszültségoldást és önismeretet eredményező módszerek) bemutatása és gyakorlása
- jóga foglalkozás
- beszélgetés szemléltető ábrákról (a buddhista szimbolika nagy jelképeiről)
- szertartások, jelképes és értékes tartalommal teli időpontok, időtartamok, alkalmak, amelyekkel megszentelünk egyes történéseket, amelyek szimbólumai (képi, tárgyi, hangban vagy tevékenységben megjelenők, avagy ezek együttese) szintén segítik a buddhista szellemiség megjelenítését
- kézművesfoglalkozások (festés, rajzolás, gyurmázás, gyapjúképkészítés, fonás, szövés, ablakmatrica készítés, gyöngyfűzés, fadaragás, hangszerkészítés, maszkkészítés, origamihajtogatás, szoborkészítés, kőfestés, virágkötés, gyógynövények füzetbe ragasztása, dekupázsolás, koszorúfonás), amelyek ugyancsak a figyelem fenntartását, az összpontosítást és a tudatos testhasználatot, valamint a képzelet mellett az alkotó- és formáló készséget fejlesztik
- bot- és egyéb, a küzdősportokban megjelenő gyakorlatok, amelyek az önuralomról és a másokra való érzékeny figyelemről egyaránt szólnak

- mesemondás, - hallgatás, amelynek során a tanítások üzenetei észrevétlenül hatnak a gyermek bontakozó tudatára, megnyugvást eredményeznek, „rendet tesznek” a gyermekek lelkében
- drámajáték, mesék eljátszása bábokkal vagy színpadra állítva, amely a buddhista történetek szereplőivel és tanulságaival való azonosulást teszik lehetővé
- az évkör ünnepeinek követése (hazai ünnepeknél buddhista kapcsolódás megkeresése, buddhista ünnepek elhelyezése a hazai ünnepkörben)
- ismert és keleti játékok (labdadobálás, vakvezetés, elrejtett tárgyak keresése, tárgyak kitapintása, illatok felismerése, mondatok körbeadása, „kibogozódás”, s még sok más) – ezek fejlesztik kapcsolatteremtést, a bizalmat, az érzékelést, a lazítást és összpontosítást, a kölcsönös együttműködést, az ön- és csoportismeretet, s amelyek az igazságos és szabálytartó magatartások betartásával az erkölcsi fegyelmezettséget is életre hívják, segítik, némelyik pedig fokozott éberségpróbaként is működik

Mindezeknek a foglalkozásoknak, gyakorlatoknak az is fontos eleme, hogy a gyermekek tudatát az újdonságokkal, az őket érdeklő élményekkel lefoglalva lehetővé válik a leszakadásuk a technológia sok téren egyébként hasznos vívmányai kapcsán egyre gyakrabban megjelenő számítógép- és okostelefon-függőségről.

Kellő számú érdeklődő, jelentkező esetén az ország bármely iskolájában vállalunk erkölcsstanoktatást (hittanórát).

Tejút gyerekfoglalkozások

Az iskolai erkölcsstan órákhoz tematikájában és célkitűzéseiben hasonló gyerekfoglalkozásokat havi rendszerességgel tartunk A Tan Kapuja Buddhista Egyház IX. kerületi (Csengettyű utcai) épületében. Előzetes jelentkezés nélkül várjuk a szülőket és gyermekeket az ingyenes alkalmakra.

Tejút buddhista gyerektáborok

A tanév alatti gyerekfoglalkozásokhoz hasonló programokra az egyház által szervezett tavaszi, nyári és őszi buddhista gyerektáborban is sor kerül.

Ennek keretében a résztvevő gyermekek megismerkedhettek a buddhista szemlélettel, a természettisztelettel és az értékörző hagyománnyal. A tábor helyszínei (összel és tavasszal Bajna, nyáron Mánfa) a város zajától távoleső, nagyon szép, békés helyek, ahol teljes nyugalom és csend van, melyek alkalmas a gyerektáborok megtartására. A széleskörű érdeklődésnek köszönhetően nyáron két turnusban kerül sor a tábor megrendezésére, így a gyerekeknek lehetőségében állt akár az első, akár a második héten, vagy mindkét héten a táborban való részvételre.

A programok lebonyolításában közreműködő foglalkozásvezetők színes, élménydús és nagyon alapos körültekintéssel megszervezett, pontos időrend szerint zajló tevékenységeket vezetnek.

A tábor betekintést nyújt a buddhizmus szellemiségébe, alapvető szemléleti és módszertani jellemzőibe, valamint megismerteti az és egyetemesen emberi törvényszerűségeket, a cselekedetek következményeire vonatkozó tanításokat. A tábor a többrétű, sokoldalú tapasztalatszerzésre fekteti a hangsúlyt, különböző kulturális területek aktiválását igyekszünk elérni:

- a gyermekek megismerkedhetnek a buddhista szemlélettel, a természetisztelettel és az értékőrző hagyománnyal
- a gyermekek bontakozó tudatát meghívjuk egy olyan világba, ahol megtapasztalhatják a természet közelségét, s a természetben való tanulással, a környezetre való ráhangolódással egy ősi, mindenki-ben benne szunnyadó szinttel, örökérvényű viselkedésmintákat közvetítő erővel való kapcsolat megteremtése zajlik közösségi keretben.
- a gyermekek és felnőttek közös munkálkodása, a természeti környezethez való ökológikus közeledés együttes átélése zajlik az évkör azon időszakában, különképpen tavasszal, nyáron, amikor a testi-lelki megerősödés a jellemző
- hidat építünk korunk mindennapi ritmusa és a hagyományok rítusai között, utat nyitunk a kulturális emlékezet rétegei felé és mind a közösségi, mind az egyéni értékek megvilágítása és felszínre hozatala megtörténik
- a tábor keretében a keleti, elsősorban buddhista hagyományokból merítve olyan vizualitásra, mozgásra vagy speciális tevékenységre épülő kommunikációs helyzeteket hozunk létre, (pl. árnyszínházzal, esti tábortűznél az erkölcsi szabályok megbeszélésével)) melyek során a hagyományos minták átíródnak a jelen, modern környezetre, illetve segítik az én-központú magatartások feloldását, az együttműködési készség fejlesztését, az egymás mellett élés gyakorlását, a kommunikációs átjárhatóság növelését és a közösségi szemlélet erősítését
- a speciális nevelési igényű gyerekek kommunikációs nehézségeinek és egyéb alkalmazkodási problémáinak csökkentését is igyekszünk elérni buddhista elvek és technikák alkalmazásával
- a gyerekek megtanulják az egymásra figyelés fontosságát, kialakítanak, megerősítenek magukban egy magasabb szintű tudatosságot önmagukkal, társaikkal és környezetükkel szemben
- a kézműves tevékenységekkel (oltárasztal-, füstölő-, füstölőtartó-készítés) igyekszünk felismertetni, felidézni, megerősíteni az alkotás örömét a tudatosság és az önkifejezés fejlesztése érdekében
- a belső késztetések felkeltését, tudatosítását hosszú távú célok elérése érdekében mélyebb eszközökkel, például drámajátékkal próbáljuk megvalósítani
- egyéni képességeikhez szabott feladatokkal, s az így elért sikerélményekkel a gyermekek belső biztonságérzetét erősítjük
- a relaxációs, meditációs gyakorlatokkal a belső békéből és a külső rugalmasságból származó kiegyensúlyozottságot igyekszünk megteremteni és megszilárdítani.

Eszközök és eredmények

A gyermekeknél megfigyelhető folyamat, hogy tevékenységük, alkotásaik tükröt mutatnak saját világlátásukról és fejlődésükről. Ebben a következőkre törekszünk:

- buddhista szimbólumok megjelenítése, ábrázolása
- természetes, akár helyben található anyagok felhasználása: faág, virágok, kéreg, kövek
- mindent a buddhista szellemiség szerint végzünk, tehát egyfajta meditációként, aminél cél a megérkezés a jelenbe és a tudatosan figyelve a kézmozdulatokra, érzékszervek használatára.

A leghatékonyabban örömet okozó közös és alkotó tevékenységeken keresztül: a közösségteremtő és hagyományőrző játékok, a jóga és a kézműves-foglalkozások, a mesélés, a buddhista mandalák rajzolása és festése, a mesék, keleti mítoszok megelevenítése, valamint a drámajáték, a színház, a természetes életmóddal kapcsolatos ősi formák felélesztése (agyagégetés, nemezelés, kenyérsütés, gyógynövények gyűjtése) révén tudjuk átadni számukra a buddhista szemlélet legfontosabb értékeit. Ezek a foglalkozások jó lehetőséget jelentenek a tudatosság és az önkifejezés fejlesztésére.

Érdeklődés:

A Tan Kapuja Buddhista Egyház, Tejút Buddhista Pedagógiai Központ, Csörgő Zoltán oktatásszervező, Tel: 06-30-99-127-66, csorgo.zoltan@tkbf.hu